

УДК 65.016.7

МЕДИЧНИЙ ТУРИЗМ: ВІДПОЧИНОК ЧИ ЛІКУВАННЯ? НОВІТНІ АСПЕКТИ

**Бойко М.
Шандор Ф.Ф.**

В індустрії міжнародного туризму, на сучасному етапі його розвитку, важливу роль відіграє медицина. В даній статті характеризується розвиток нового різновиду туризму – медичний, який досліджується в контексті соціально-економічних відносин. Дане дослідження є надзвичайно актуальним оскільки процеси глобалізації, що спостерігаються в усіх галузях економіки в теперішній час, найбільше сприяють розвитку медичного туризму.

Ключові слова: туризм, медичний туризм, лікувально-оздоровчий туризм, відпочинок, лікування.

ВСТУП

Близько 100 мільярдів доларів, вважають експерти, щорічно витрачаються на лікування за кордоном. В деяких країнах, наприклад, Чехії, Швейцарії, Німеччині - прийом пацієнтів з інших країн поставлено на потік, навіть попри те, що лікування в них для іноземців коштує набагато дорожче. В країнах ЄС, скажімо, найдорожча операція обійдеться приблизно в 15 тисяч євро. Проте це не зупиняє багатьох, далеко не заможних пацієнтів, оскільки у підсвідомості багатьох сформовані численні медичні міфи про лікувальні особливості мінеральних вод типу Стара Русса, Карлові Вари, Сент-Моріц, Баден-Баден, Віші.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Медичний туризм — це один сегмент ринку лікувально-оздоровчого туризму. Сьогодні турфірми відзначають збільшення кількості замовлень на медичний туризм. Серед американців і жителів Західної Європи такий вид туризму давно має великий попит. За даними Medical Insights International, доходи від лікувального туризму щороку зростають на 20%, при цьому річні обороти ринку сягають \$40-60 млрд. За межі своїх рідних країн європейці та американці їдуть у пошуках дешевого медичного обслуговування (затребуваними є пластичні операції, операції на серці, трансплантація органів, стоматологічні послуги). На високому рівні такі послуги надають не лише європейські клініки, а й країни Азії, Австралії та Латинської Америки [1,34].

Крім того, зріс попит на проходження діагностики за кордоном. Бюджет діагностичної поїздки залежить від вартості програми, яку

Бойко Марта, к.антропол.н., Коннектикутський університет, США

Шандор Федір Федорович, к.соціол.н, завідувач кафедрою туризму географічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет», роб. тел. 64-06-89, e-mail: f.shandor@gmail.com

програховує клініка (у стандартних випадках це 2,5-5 тис. євро), вибору місця проживання (діагностика зазвичай амбулаторна), наявності медичного перекладача, трансферу тощо. За оцінками аналітиків туристичної галузі з України вартість стаціонарного лікування (включаючи діагностику, операцію, анестезію, перебування в 1-місній палаті з триразовим харчуванням, медикаментами та післяопераційним відновленням) сягає EUR15-80 тис. і більше у випадку операцій із трансплантації органів.

Заощадити на медичному обслуговуванні можна, звернувшись по допомогу в Ізраїль, Туреччину, Таїланд. Порівняно з європейськими розцінками в цих країнах операції та лікування в 1,5-2 рази дешевші [4, с.56]. Приміром, вартість курсу лікування пухлини головного мозку в ізраїльській клініці становить близько 30 тис. євро, а в європейській — удвічі дорожче. За оцінками Medical Insights International, азійські країни до 2012 року зможуть заробляти на іноземних пацієнтах майже \$5 млрд. Приміром, у 2004 р. Індію з метою лікування відвідали 1,2 млн. іноземних туристів, Таїланд — 1,1 млн. За прогнозами науковців, зросте потік медичних туристів з України до Австрії та Чехії, де лікують захворювання серцево-судинної системи та опорно-рухового апарату, а також у клініки Італії, що спеціалізуються на легеневих захворюваннях і хворобах опорно-рухового У Чехії медичний туризм набув особливого попиту, у цій країні чимало туристів лягають на операції, найчастіше в галузі пластичної хірургії. Агенція «Forbes Traveller» включила Чехію до десятків найкращих світових напрямків медичного туризму, разом із Сінгапуром, ПАР та Угорщиною [1, с.34]. На думку агенції, чеські хірурги пропонують ідеальне поєднання високої якості і низьких цін. У такі держави як Україна, Білорусія приїждять чимало людей з Канади, США, Німеччини, Франції, Великобританії з метою медичного туризму. Здебільшого, в медичному туризмі їх цікавить стоматологія, адже різниця в 4-7 разів для них дуже суттєва. Приїжджають на виконання пластичних операцій, санаторного лікування на мінеральних водах, дитяча кардіохірургія, яка в деяких напрямках вже обігнала напрацювання і здобутки західних колег, як американських, так і західноєвропейських. Це пояснюється тим, що в державах колишнього СРСР правове поле м'якше порівняно з тим, яке існує у Сполучених Штатах, наприклад, де дуже жорстка регуляція цього напрямку і з боку страхових компаній, і з боку права.

Тури на SPA-курорти (готелі зі spa-центрами обладнані лікувально-оздоровчими комплексами з басейнами і терапевтичними ваннами, масажними кабінетами). Клієнти, які регулярно відвідують оздоровчі курорти, щороку вибирають нове місце відпочинку. Ті, кому набридли Угорщина та Чехія, замовляють відпочинок у дорожчих Австрії, Швейцарії, Німеччині. Тут практично всі готелі цих курортів розташовані біля цілющих джерел, що допомагають при захворюваннях опорно-рухової системи, порушенні кровообігу, проблемах із травним трактом, печінкою тощо. Оздоровлення в цих місцях

зазвичай поєднують з екскурсійними прогулянками [7, с.404]. У дорожчому ціновому сегменті австрійські та швейцарські курорти. В Австрії (курорти Бад Гаштайн, Бад Ішль) при готелях є спеціальні басейни з природною водою та радонові джерела, що сприятливо впливають на опорно-рухову систему. Швейцарія сторіччями спеціалізується на лікуванні легеневих захворювань. Чимало медичних туристів лікуються в Ізраїлі та Туреччині — курорти на Мертвому морі та Кангалі спеціалізуються на шкірних захворюваннях.

Здоров'я — завжди ціниться і являється найдорожчим скарбом для кожної людини. Це добре зрозуміли в економічно розвинутих країнах, в яких витрачаються величезні кошти на вдосконалення лікування, медичних пристроїв та пошук кращих препаратів. Відповідно і ціни на лікарські засоби і обслуговування в таких країнах є дуже високими. Особливо це відчутно в стоматології. В Україні, лікування в якій для її резидентів також не є дешевим, ціни на такі ж стоматологічні послуги є у рази нижчі порівняно з країнами ЄС чи США. І це при умові що ні професіоналізмом, ні технічним забезпеченням Україна не поступається ні ЄС, ні США.

На сьогодні склався такий парадокс: для жителя Німеччини або Англії, чи навіть США, виходить дешевше прилетіти в Україну, пожити тут декілька днів лікуючи зуби в клініках з найсучаснішим високотехнологічним діагностичним і лікувальним стоматологічним устаткуванням, і повернутися додому, ніж якби він їх лікував у себе в країні, так виник різновид медичного туризму - стоматологічний. Для прикладу, ендодоптичні послуги: ліцензійне лікування одного кореневого каналу в США становить близько 900 доларів, неліцензійне – 450-500 доларів, в цей же час в Україні (Ужгород) це коштуватиме 50-60 гривень. Для встановлення однієї коронки німець заплатить біля 800 євро, встановлення коронки з цього ж матеріалу в Україні (Ужгород) йому обійдеться від 100 до 500 гривень. Виготовлення зйомних протезів в Німеччині на сьогодні коштує 250 євро, в Україні (Ужгород) - 550 грн. Такі ж відмінності в цінах і гігієнічних послуг, імплантації та ін. [5, с.73].

Така відмінність цін та висока якість лікування з використанням матеріалів Швейцарського, Німецького та Американського виробництва та сучасного високотехнологічного устаткування, дедалі сильніше привертає увагу жителів країн, в яких стоматологічні послуги є дорожчими в порівнянні з Україною. Це в свою чергу спричинило до виникнення поняття “стоматологічний туризм”, суть якого полягає в наданні порівняно дешевого, але якісного оздоровчого процесу в поєднанні з відпочинком в багатій на історико-культурні пам'ятки місцевості.

На сьогоднішній день центрами стоматологічного туризму, можна назвати Будапешт (Угорщина) та Західна Україна (Ужгород, Львів, Івано-Франківськ). Втім якщо розглядати Україну, то Закарпаття має кращі умови для його розвитку. В першу чергу це зумовлене географічним положенням області, рекреаційними ресурсами та насиченістю

історико-культурних пам'яток. Про це свідчить зростання споживачів стоматологічного тур продукту з країн Євросоюзу: Німеччина, Італія, Угорщина, Словаччина. Також до цього переліку слід включити США і Швейцарію [6, с.301]. І хоча поки що більшість туристів це вихідці з України, тим не менше при правильному підході і якісній організації стоматологічного туризму спектр споживачів може бути ширший.

Прикладом функціонування та розвитку стоматологічного туризму на Закарпатті можна назвати клініку НАТАДЕНТ та її розділ Дентал-Тур. Ця клініка розробила програму, в якій представляє стоматологічну допомогу і незабутній відпочинок в одному із самих древніх і красивих міст України – Ужгороді. Завдяки її послугам житель, скажімо Німеччини може заощадити 70% витрат на лікування зубів. Клінікою надається також допомога в оформленні документів на в'їзд та виїзд з території України. Як результат, за 10 років свого існування клініка збільшуючи кількість своїх споживачів як в Україні так і поза її межами внесла чималий вклад в

розвиток туризму на Закарпатті загалом.

Таким чином, стоматологічний туризм як сегмент оздоровчого туризму повинен розвиватися із загальною туристичною інфраструктурою і стати одним із її головних помічників.

ВИСНОВКИ

Клієнт обравши медичний туризм зможе одночасно відпочивати, підлікуватись і покращувати зовнішній вигляд. Медичні СПА- та велнес-центри, що пропонують клієнтам оздоровчу і омолоджуючу програми, фітнес-центри, басейни, комфортне проживання та здорове харчування, унікальне поєднання трав'яних настоїв, фітовани, йога і медитація і плюс до них екскурсії, розваги, спортивний відпочинок, фестивалі, гастрономія та енотерапія, таласотерапія та медотерапія, і це ще не повний перелік послуг для тих хто хоче бути туристом користуючись послугами «медичного туризму».

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Веблен Т. Теория праздного класса. – М., 1984.
2. Зорин И.А., Квартальнов В.А. Энциклопедия туризма. – М.: Финансы и статистика, 2000.
3. Энциклопедия туриста / Тамм Е.И. (гл. ред.), Абуков А.Х., Александров Ю.Н. и др. М.: Большая энциклопедия, 1993.
4. Туризм, гостеприимство, сервис: Словарь-справочник / Под ред. Л.П. Воронковой. – М.: Аспект Пресс, 2002. – 367 с.
5. Туристский терминологический словарь / Авторы-сост. И.В. Зорин, В.А. Квартальнов. – М., 2000.
6. Федорченко В.К. Теоретичні та методичні засади підготовки фахівців для сфери туризму (Монографія) За ред. Н.Г. Ничкало – К.: Видавничий Дім “Слово”, 2004. – 472 с.
7. Федорченко В.К., Мініч І.М. Туристський словник-довідник: Навч. посібник. – К.: Дніпро, 2000. – 160 с.
8. Філософські нариси туризму: Науково-навчальне видання / За ред. Пазенка В.С. – К.: УЦДК, 2005. - 328 с.